

af en anden og højere Art end den, som vi nøjedes med i 1849.

Saa er der Paragraffen om fri og lige Adgang til Erhverv, Ejendomsret o. s. v. Paragraffen om fri og lige Adgang til Erhverv opretholder vi. Vi mener, at der i 1849 derigennem blev indskrevet et Princip, som vi stadig ønsker fastholdt. Hvad man den Gang tænkte sig ved grundlovmæssigt at paabyde fri og lige Adgang til Erhverv, var jo ganske vist, i hvert Fald for de mere fremskuende Aander blandt Grundlovsfædrene, noget mere end det, de fleste maaske den Gang tænkte paa; det var Lavsvæsenets Afskaffelse, og Lavsvæsenet blev ogsaa afskaffet. Men der rejste sig nye Skranker for den frie og lige Adgang til Erhverv, nye Monopoler, nye Privilegier. Det er dem, vi ønsker omstyrtet, for at der virkelig kan blive fri og lige Adgang til Erhverv her i Landet, Kapitalprivilegiet og Jordmonopolet. Men Ordlyden og Aanden i den nugældende Paragraf om fri og lige Adgang til Erhverv kan vi udmærket godt fastholde, idet vi fortolker den saaledes og søger at faa Magt til at gennemføre denne Fortolkning i Livet. Ejendomsretten og dens Ukrænkelighed — ikke Hellighed, som man ofte hører, det staaer der ikke noget om i Grundloven, Ejendomsretten gøres ikke hellig, men ukrænkelig — har vi i og for sig heller ikke noget imod. Ejendomsret og Ejendomsret er socialøkonomiske, historiske Begreber, der stadig udvikles, og som stadig har været Udviklingens Lov underkastede. Man havde Oldtidens Ejendomsret, Slavesamfundets Ejendomsret, det enkelte Menneskes Ejendomsret til sine Medmennesker Livet igennem, ja, over deres Børn og Børnebørn og Efterkommere. Det var Slavesamfundets Ejendomsret. Den forsvandt efterhaanden, den blev omstyrtet, eller den blev fjernet gennem Udviklingen. I Amerika maatte der en Borgerkrig til. Vi fik heroppe gennem Middelalderen Livegenskabet, Feudalsystemet, den feudalistiske Ejendomsret, af en anden Art end Oldtidens, men ogsaa noget forbigaaende, der efterhaanden maatte paavirkes af Udviklingen og forsvinde. Vi har nu kapitalistisk Ejendomsret, der vel ikke gør det enkelte Menneske til Herre over sine Medmenneskers Person for Livet og over deres Afkom, men som ikke desto mindre giver enkelte Mennesker eller en enkelt Gruppe af Mennesker, enkelte Klasser i Samfundet, Magt over deres Medmennesker gennem den Magt til Udbytning og derigennem til Herredømme, baade af materiel og aandelig Art, som den kapitalistiske

Ejendomsret fører med sig. Den kapitalistiske Ejendomsret er naturligvis ikke bestemt til at bestaa til evige Tider, lige saa lidt som den feudale Ejendomsret var og lige saa lidt som Slavesamfundets Ejendomsret. Der vil komme en ny og højere Opfattelse af Ejendom og Ejendomsret, den socialistiske. Det er den, vi peger paa, naar vi i Indledningen til denne Paragraf indskriver de kendte Ord fra vort og alle Socialdemokraters Program: Arbejdet er Kilden til al Værdi. Arbejdets Udbytte bør derfor tilfalde dem, der arbejder. Saaledes forstaaet er ogsaa vi Tilhængere af Ejendomsretten, den enkelte Arbejders og Arbejdernes Ejendomsret, ukrænkelige — og dér vil jeg for øvrigt ikke være bange for at benytte Ordet hellig —, ukrænkelige og hellige Ejendomsret til Udbyttet af deres eget Arbejde. Den kapitalistiske Ejendomsret er Retten til Udbyttet af andres Arbejde, den socialistiske Ejendomsret er Retten til Udbyttet af eget Arbejde. Den kapitalistiske Ejendomsret er et Privilegium for en lille Klasse af Samfundet, den socialistiske er den lige og almindelige Ejendomsret. Som Valgretten i Tidernes Løb er blevet lige og almindelig, vil og maa Ejendomsretten ogsaa blive lige og almindelig, om Samfundet skal være virkelig demokratisk ikke blot i Formen, men ogsaa, og det er det vigtigste, i Indholdet. Hvad Grundlovsfædrene i 1849 tænkte sig ved Ejendomsrettens Ukrænkelighed og ved Paragraffen om fri og lige Adgang til Erhverv, var jo en Efterklang af de store Principper fra Menneskerettighedernes Erklæring i 1789, der igen gik tilbage til den nordamerikanske Uafhængighedserklæring i 1776. Men i Menneskerettighedernes Erklæring er det formuleret betydeligt mere vidtrækkende, end de danske Grundlovsfædre gjorde i 1849. Dér hed det nemlig, at alle Mennesker fødes fri og lige, og der hævdes de uforgærlige Rettigheder til Liv, Frihed og Ejendom. Dér sættes Ejendommen ind som en utabelig Ret for alle Mennesker sammen med Liv og Frihed, det vil sige, at Ejendomsretten bliver blot Personlighedens ydre Apparat, Personlighedens Udvidelse.

Det er den personlige Ejendomsret, den Ejendomsret, som den enkelte Person skaber sig ved sit Arbejde, og som skal være lige for alle. Den skal være en utabelig Menneskeret for alle Mennesker, noget, de fødes med eller fødes til. Se, den Opfattelse af Ejendomsretten kan vi fuldkommen vel gøre til vor. Gennemført under moderne Vilkaar, under det nuværende